

892 5

MEMORIE VAN ANTWOORD
(Ingezonden 11 September 1950)

Het verheugt de ondergetekende, dat de vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht in beginsel instemt met de ordening en de organisatie van de advocatuur, zoals deze in het ontwerp van wet, houdende instelling van de Nederlandse orde van advocaten alsmede regelen betreffende orde en discipline voor de advocaten en procureurs, is neergelegd. De regeling van het ontwerp is nuttig en wenselijk, omdat door de advocaten zelf en in het bijzonder door de Nederlandse Advocatenvereniging reeds een zekere organisatie op basis van vrijwilligheid is tot stand gebracht. Dat deze organisatie formeel slechts een deel van de Nederlandse balie omvat, is zowel met het oog op de juiste uitoefening van de praktijk als uit het oogpunt van het belang der advocaten te betreuen. Het onderhavige ontwerp voorziet dan ook in een regeling, die een aanvulling beoogt te zijn van de lacunes, die bij de huidige vrijwillige organisatie bestaan. Ongetwijfeld is het juist, dat een ordening in andere beroepen wellicht nog dringender nodig is dan bij de balie. Daarbij dient echter te worden bedacht, dat voor andere beroepen — men denke aan accountants — een regeling als de onderhavige veel moeilijker te treffen is. Terwijl immers scherp te omschrijven is wie advocaat en de procureur zijn, is een definitie van het beroep van accountants veel moeilijker te geven. Hierdoor is ook veel minder duidelijk welke toelatingseisen aan dergelijke beroepen moeten worden gesteld. Wanneer van de zijde van zijn ambtgenoten, die met andere beroepen een meer directe bemoeienis hebben dan ondergetekende, op regeling van die beroepen wordt aangedrongen, zal de ondergetekende aan de totstandkoming van een dergelijke regeling gaarne de medewerking verlenen, die van de Minister van Justitie wordt verwacht.

De publiekrechtelijke lichamen, die ingevolge de Wet op de bedrijfsorganisatie tot stand zullen komen, zullen, zoals in het verslag terecht wordt opgemerkt, in belangrijke mate verschillen van een beroepsorganisatie als die der advocaten. Degenen, voor wie een bedrijfsorganisatie is ingesteld, hebben veel meer gemeenschappelijke belangen dan de individueel arbeidende advocaten. Het doel ener publiekrechtelijke organisatie is ongetwijfeld in beide gevallen om het algemeen belang te dienen, doch bij de bedrijfsorganisatie ligt sterker dan bij de advocaten het accent bovendien op het bedrijfsbelang. De ondergetekende kan derhalve begrijpen, dat de vaste Commissie gaarne zou zien, dat in de taakomschrijving van het College van Afgevaardigden in het artikel 28 en van de tuchtspraak in artikel 46 de goede uitoefening van de praktijk als doel wordt vooropgesteld. Bij Nota van Wijzigingen wordt een verandering in deze geest voorgesteld. Bij die verandering wordt tevens een drukfout, die in artikel 28 is geslopen, hersteld. De eer en de stand zoals daar staat, moet worden gelezen: de eer van de stand. Tenslotte wordt in artikel 46 praktijk met een k gelezen.

De commissie kan zich verenigen met de gedachte, dat één algemene orde van advocaten bindende regels geeft voor de advocaten in het gehele land. Zou men de plaatselijke orden in de algemene landelijke organisatie doen opgaan, dan zou dit aan de confraterniteit niet ten goede komen. De commissie vraagt evenwel zich af, welke de regels zijn, die volgens artikel 26 van het ontwerp door de raden geregeld worden en welke kracht deze plaatselijke regelingen hebben. Bij de bepaling van artikel 26, tweede lid, is gedacht aan regelingen betreffende de waarneming van toevoegingen in strafzaken, regelingen omtrent het gebruik van de advocatenkamer en de telefoons of bibliotheek, die daar aanwezig is, aan de inrichting van een steunfonds voor nagelaten betrekkingen van overleden advocaten. De ondergetekende kan echter met de commissie aanvoelen, dat het verschil in karakter tussen de verordeningen van de landelijke orde en de hier bedoelde regelingen niet duidelijk tot uitdrukking komt. Indien de wet aan de plaatselijke raden toelaat regelingen te maken, zouden deze regelingen ook verbindend moeten zijn. Dit komt echter minder gewenst voor, omdat dan conflicten zouden kunnen ontstaan tussen de landelijke orde en de plaatselijke raden. Teneinde alle misverstand uit te sluiten wordt bij Nota van Wijzigingen voorgesteld artikel 26, tweede lid, te schrappen. Dat de raden plaatselijke regelingen kunnen treffen, behoeft niet gezegd, nu de

huidige praktijk ook reeds dergelijke niet verbindende regelingen kent en over de niet-verbindendheid daarvan geen klachten bestaan.

De ondergetekende heeft met vreugde kennis genomen van de uitvoerige beschouwingen, die de commissie heeft willen wijden aan de argumenten, welke voor en tegen de verordeningbevoegdheid van de Nederlandse orde van advocaten kunnen worden aangevoerd. Die vreugde was des te groter, omdat de commissie aan de hand dezer argumenten het door de ambtsvoorganger van de ondergetekende gekozen systeem van verordeningbevoegdheid uitsluitend ten opzichte van advocaten en onder repressief toezicht van de Kroon aanvaardbaar acht.

Met de commissie ziet de ondergetekende in de verordeningbevoegdheid wel zekere gevaren. Dat het tarief, zij het ook bij wijze van aanvulling, voor regeling bij verordening in aanmerking komt, acht de ondergetekende niet waarschijnlijk. Behalve de advocaten, die verplicht zouden zijn bv. het voorgeschreven minimum tarief te berekenen, zouden aan dit tarief ook de justitiabelen gebonden zijn. In ieder geval is met de vaststelling van een dergelijk minimum tarief het algemeen belang zozeer gemoed, dat de centrale overheid, zodra zij voor een te zware belasting van het publiek vreest, de betrokken verordening zal vernietigen. Evenmin acht de ondergetekende de rechtsbijstand aan niet- en minvermogenden een onderwerp, dat voor regeling door de Nederlandse orde in aanmerking komt. Wel is dat het geval met de uitoefening van deze rechtsbijstand. Deze uitdrukking in de memorie van toelichting heeft wellicht tot enig misverstand aanleiding gegeven. Gedacht werd nl. niet aan de regeling van de rechtsbijstand ten opzichte van het publiek, maar aan een oplossing van de vraagpunten die zich voordoen bv. bij het doen waarnemen van strafzaken, waarin men is toegevoegd, het berekenen van vergoedingen voor portie aan pro-deo cliënten etc. Wel zal de orde de verhouding tot notarissen, accountants, belastingconsulenten, deurwaarders en zaakwaarnemers kunnen regelen. Daarbij kan worden bepaald of, en zo ja, in welke gevallen de advocaat zaken mag behandelen, die hem door de beoefenaar van de genoemde beroepen worden toegezonden zonder dat hij de cliënt zelf gesproken heeft.

Ook binnen de kring van advocaten kan de verordeningbevoegdheid gevaar medebrengen. Het voorschrijven van een langdurige stage, het eisen van een excessief hoge contributie of een voorschrift tot concentratie van kantoren, zou in de praktijk de advocatuur tot een gesloten beroep kunnen maken. In een dergelijk geval zal naar de overtuiging van de ondergetekende de overheid niet aarzelen om de betreffende verordeningen te beschouwen als in strijd met het algemeen belang en daartoe in artikel 30, eerste lid, omschreven consequentie te trekken.

Op deze gronden is de commissie gekomen tot het aanvaarden van het in het ontwerp voorgestelde repressieve toezicht. Terecht meent de commissie, dat de vernietigingsbevoegdheid van de Kroon nimmer zal kunnen leiden tot ongewenste bemoeïning van de overheid met de interne zaken van de balies. Wordt een verordening of een besluit vernietigd, dan is de Nederlandse orde daardoor geenszins gedwongen er een ander, door de Kroon wenselijk geacht besluit voor in de plaats te stellen. Met de commissie ziet de ondergetekende slechts één alternatief: regeling van alle de advocatuur betreffende onderwerpen bij de wet of overlaten van een deel dezer regelingen aan de balie zelf, maar dan met het recht van de overheid om besluiten, die in strijd met de wet of het algemeen belang zijn, te vernietigen.

De ondergetekende is met de commissie van oordeel, dat een preventief toezicht onnodig en daarom onwenselijk is. Naar de mening van de ondergetekende behoren tarieven niet eenzijdig door de balie te worden vastgesteld, ook niet minimum-tarieven. Voor deze categorie van verordeningen is dus evenmin behoefte aan een preventief toezicht als aan andere categorieën.

Inderdaad is de ondergetekende steeds de opvatting toegedaan geweest, die ook door de commissie wordt gehuldigd ten aanzien van vernietiging van besluiten of verordeningen, welke de belangen van een bepaalde groep van advocaten aantast. Wanneer een meerderheid op zeer ingrijpende punten haar wil zou opleggen aan een minderheid, is dit in strijd met het beginsel van een democratisch bestuur en derhalve met het algemeen belang. Dergelijke verordeningen kunnen daarom op die grond worden vernietigd. Het is niet waarschijnlijk, dat om deze reden van het vernietigingsrecht gebruik gemaakt zal moeten worden.

De commissie bespreekt voorts de wijze van samenstelling van het college van afgevaardigden van de Nederlandse orde. De commissie acht twee wijzen van samenstelling mogelijk: door afvaardiging per orde van een aantal leden van het college of door een algemeen kiesrecht.

De commissie acht aan beide stelsels wel bezwaren verbonden. Een stelsel van algemeen kiesrecht zou het overwicht geven aan de grote

balies, omdat iedere advocaat een gelijkwaardige stem zou uitbrengen. De stemmen van de leden der kleine orden zouden verloren gaan tegenover de grote hoeveelheid uitgebrachte stemmen in de grote steden. Daartegenover acht de commissie de samenstelling van het college door afgevaardigden van de verschillende orden mogelijk eenzijdig. Er zijn grote en kleine kantoren, oudere en jongere advocaten, zelfstandige advocaten en gesalarieerde medewerkers, civilisten en strafpleiters. Al deze verscheidenheden kunnen in een stelsel, dat aan kleine balies slechts één vertegenwoordiger toekent, niet voldoende tot hun recht komen.

Desondanks meent de commissie, dat het voorgestelde stelsel aanvaardbaar is. Zij acht het evenwel wenselijk het gevaar van eenzijdige samenstelling te verminderen door het aantal afgevaardigden per orde te vergroten en het passieve kiesrecht toe te kennen aan een grotere categorie dan die van de advocaten, die zeven jaar praktijk hebben uitgeoefend. De ondergetekende kan, wat het laatste punt betreft, met de opvatting der commissie accoord gaan. Bij Nota van Wijzigingen wordt voorgesteld het passieve kiesrecht toe te kennen aan ieder, die drie jaar of meer als advocaat is ingeschreven geweest. Niet wenselijk acht hij het actieve kiesrecht toe te kennen aan advocaten, die minder dan drie jaar als zodanig praktijk hebben uitgeoefend. Wil men de toestand in de balie en de normen, die voor de balie gelden, kunnen beoordelen, dan moet men een redelijke tijd lang deel van de orde hebben uitgemaakt. De handhaving van de ereregelen der advocaten geschiedt in feite niet door uitoefening van het tuchtrecht, maar door de confraterniteit, die binnen iedere balie behoort te heersen en die medebrengt, dat de jongere advocaten tijdens hun praktijk van oudere confrères leren hoe zij zich in het belang van de rechtzoekenden als goede advocaten hebben te gedragen.

Vergroting van het aantal afgevaardigden acht de ondergetekende echter minder wenselijk. Bij het voorgestelde systeem bestaat het college bij de huidige grootten der orden ongeveer uit 31 afgevaardigden, waarvan 11 uit de drie grote steden. Zou men per arrondissement een afgevaardigde meer laten kiezen dan zou het totaal op 50 komen, waarvan 14 uit de grote steden. Deze verhouding is, gezien het feit, dat juist in de grote steden het grootste aantal belangrijke figuren van de balie werkt, onredelijk: de invloed van de kleine balies zou te groot worden in verhouding tot haar ledental. Wel zou men het voorgestelde aantal afgevaardigden kunnen verdubbelen, doch dat zou het totaal op 62 brengen, waardoor de vergaderingen van het college langdurig en wellicht slecht bezocht zouden worden. Voorshands zou de ondergetekende ook deze verdubbeling daarom willen ontraden.

Tenslotte zou de commissie het waarderen, indien artikel 45, dat voorschrijft, dat voor iedere opengevallen plaats afzonderlijk gestemd wordt, in diër voege zou worden gewijzigd, dat een zekere evenredige vertegenwoordiging zou worden bereikt. De commissie vreest, gelijk zij ook ten aanzien van het college van afgevaardigden deed, dat de stemming voor iedere opengevallen plaats zal leiden tot een zekere eenzijdigheid in de samenstelling van de raden in de verschillende arrondissementen. De ondergetekende zou niet weten, hoe aan dit bezwaar tegemoet te komen zou zijn. Een vorm van evenredige vertegenwoordiging binnen de orde ware slechts te vinden, indien men wist welke beginselen evenredig zouden moeten worden vertegenwoordigd. In het politieke leven immers zijn het in partijprogramma's geformuleerde beginselen, waarop door de kiezers hun stem wordt uitgebracht. Bij de verkiezingen zoals in dit ontwerp worden voorgesteld, is er geen sprake van, dat stemmen worden uitgebracht op beginselen. Ongetwijfeld zijn er binnen de balie wel verschillende gerichte groepen. Er zijn jongere en oudere advocaten, er zijn grote kantoren met veel medewerkers en eenmanspraktijken, er zijn strafpraktijken en kantoren, die zich voornamelijk met civiele zaken bezighouden. Deze onderscheidingen zijn echter geenszins van principiële aard. Zij zijn noch scherp te omschrijven, noch in de praktijk scherp af te grenzen. Iedere jongere advocaat wordt ouder en maakt een tijd mede, waarin hij nu eens zich bij de jongeren zal gevoelen te behoren en dan weer bij de ouderen. Iedere strafpleiter doet ook civiele zaken en er zal ternaauwernood een civilist te vinden zijn, die in bijzondere gevallen niet ook wel eens in strafzaken optreedt. In de provincie is dit onderscheid trouwens ternaauwernood te maken. De stemmen bij de verkiezingen voor de raden van de orden worden dan ook niet uitgebracht op een advocaat met grote praktijk en veel medewerkers, omdat hij een grote praktijk en veel medewerkers heeft, maar om zijn persoon.

Dit heeft tot gevolg, dat de personen, die in de kring hunner confrères bemind en geacht zijn, vaak ook degenen zullen zijn, die in de buitenwereld een goede naam bezitten en dus een goede praktijk zullen hebben. Hierdoor wordt de schijn gewekt, dat het bestuur van de orde een zeker oligarchisch karakter draagt. Ieder, die enige tijd in de praktijk geweest is heeft ervaren, dat de balie niet bereid is de

advocaten met grote praktijken alleen al daarom in haar bestuur te kiezen. Bovendien wordt er, ook door de jongeren, in het algemeen prijs op gesteld, dat de raden niet bestaan uit te jeugdige personen. De deken en de leden van de raad oefenen niet alleen tuchtspraak uit maar trachten ook door overleg klachten van het publiek over advocaten te voorkomen en moeilijkheden op te lossen. Het is duidelijk, dat deze positie van bemiddelaar tussen balie en publiek in moeilijke gevallen slechts met succes kan worden uitgeoefend door hen, die bij het publiek een goede naam en een zekere bekendheid bezitten. Het grootste deel van de arbeid van de deken en de raden speelt zich binnenskamers af en leent zich niet voor wettelijke omschrijving. Juist met het oog op dit werk moeten de leden van de raden om hun persoon gekozen worden en niet om enig beginsel of enige groep, die zij vertegenwoordigen.

In dit licht beschouwd zal het duidelijk zijn waarom de leden van de algemene raad na hun periodiek aftreden slechts eenmaal verkiesbaar zijn en de leden van de raden in de arrondissementen telkensmale. Er zullen immers steeds advocaten in het land gevonden worden, die geschikt zijn voor het lidmaatschap van de algemene raad. Het is echter niet steeds zeker, dat in een arrondissement met een kleine balie telkens na enige jaren weer nieuwe leden gevonden kunnen worden, die het vertrouwen zowel van de confrères als van het publiek genieten, dat nodig is om hun taak als lid van de raad naar behoren te kunnen vervullen.

Bij de commissie bestaan ernstige bezwaren tegen het voorstel om de tuchtspraak ook in tweede instantie geheel in handen van advocaten te leggen. Zij vreest, dat bewust of onbewust de beroepsgeenoten uit zullen gaan van hun zienswijze omtrent de eer van de stand der advocaten en daarbij niet de voor een rechter nodige afstand tot de gepleegde inbreuk op de standsregels zullen bezitten. Daarbij komt dan nog volgens de commissie, dat wellicht een onbewust concurrentiegevoel het vellen van een zuiver oordeel zal bemoeilijken.

De ondergetekende acht de bezwaren, die de commissie aanvoert niet zo groot. Men kan bij berechting van tuchtzaken van advocaten door de rechterlijke macht vrezen, dat ook deze in de zaken betreffende het optreden van advocaten tegenover zittende of staande magistratuur zich door persoonlijke motieven zal laten beïnvloeden. Evenmin als deze vrees gerechtvaardigd zou zijn, is het echter gerechtvaardigd om te denken, dat de tot het tuchtschapschap geroepen leden van de balie hun stem doen beïnvloeden door onbewuste vrees voor concurrentie. Juist de balie, die geroepen is te allen tijde haar onafhankelijkheid tegenover ieder te bewaren, is ook in staat tegenover de eigen beroepsgeenoten de afstand te nemen, die voor een objectieve beoordeling nodig is. Men kan met recht bij ieder ander beroep vrezen voor eenzijdigheid in de beoordeling van concurrenten. Daarom is in het algemeen het opdragen van tuchtspraak uitsluitend aan beroepsgeenoten en zonder beroep op een meer objectief ingestelde instantie te ontraden. Ten aanzien van de balie gaat deze algemene regel echter niet op. Daarbij komt, dat de rechter weliswaar dagelijks met de advocaat in aanraking komt, doch van zijn arbeid slechts een deel te zien krijgt. Alle onderhandelingen, de contacten met confrères, cliënten en tegenpartijen voltrekken zich buiten de rechterlijke sfeer. Het is juist daar, waar de advocaat, ongecontroleerd door 's rechters waakzaamheid naar buiten treedt, dat de handhaving van de beroepsmoraal nodig is. De rechter nu zal op dit stuk belangrijk minder deskundig zijn dan de balie zelf en voor de maatschappelijke belangen, die door deze moraal moeten worden gediend, allicht minder oog hebben dan voor een correct optreden tegenover rechter en tegenpartij tijdens de procesgang.

Op deze gronden zou de ondergetekende willen volharden bij het systeem, dat in het ontwerp is neergelegd.

De commissie stelt zich de vraag of het juist is, dat advocaten, die hebben medegewerkt aan de totstandkoming van verordeningen als lid van de algemene raad of van het college van afgevaardigden, later als lid van het hof van discipline aan de handhaving der verordeningen mogen medewerken. De commissie heeft hiertegen geen overwegend bezwaar. De ondergetekende kan deze opvatting gaarne delen. Het beginsel van de machtscheiding brengt mede, dat rechters in het algemeen niet tot de wetgevende macht moeten behoren tijdens hun rechterschap. Er heeft echter niemand ooit enig bezwaar in gezien dat personen, die tot de uitvoerende macht behoorden, na hun aftreden in een rechterlijke functie werden benoemd.

De ondergetekende acht het voor een goede rechtspraak niet dringend noodzakelijk, dat de advocaten-leden van het hof van discipline alleen gekozen mogen worden uit leden of oud-leden van de algemene raad, van de raden of van het college van afgevaardigden. Hij wil de suggestie der commissie om voor benoembaarheid als lid van het hof van discipline slechts de eis van zeven jaar praktijk te stellen, overnemen.

Eveneens kan hij voelen voor de door de commissie aangevoerde argumenten, dat de benoeming voor het leven de mogelijkheid medebrengt, dat de ouderwordende leden van het hof van discipline niet voldoende mede-evolueren met de opvattingen van de tijd en dat daardoor spanning tussen hof en justitiabelen kan ontstaan. Hij wil derhalve de suggestie van de commissie om de benoeming van leden voor vijf jaar te doen geschieden, gaarne overnemen.

Een regeling voor de ontzetting van de leden van het hof, die in het ontwerp ontbrak, is overeenkomstig de opmerking, in het voorlopig verslag gemaakt, bij Nota van Wijzigingen in het ontwerp ingevoegd. Bepalingen omtrent wraking en verschoning zijn te vinden in artikel 47, tweede lid, en 54, vierde lid.

De kosten aan het functioneren van de Nederlandse orde van advocaten verbonden zullen, naar de mening van de ondergetekende, niet belangrijk hoger behoeven te zijn dan de kosten, die thans worden gemaakt ten behoeve van de gezamenlijke Nederlandse orden en de Nederlandse Advocatenvereniging. De totale kosten worden geschat op f 30 000 per jaar. Dit zou leiden tot een contributie van f 20 per jaar voor hen, die langer, en van f 10 per jaar voor hen die korter dan drie jaar zijn ingeschreven. Zelfs al zou de contributie iets hoger worden dan zou een meer uitgewerkt progressief contributie-systeem dan het hier geschilderde, meer moeite aan administratie en nadeel door bekendmaking van inkomsten meebrengen dan gezien de geringe contributiebedragen gerechtvaardigd zou zijn.

Artikelen

Artikel 2. Gelijk hierboven onder de algemene beschouwingen reeds is opgemerkt, zal de ondergetekende nauwlettend toezien, dat een eventuele door de Nederlandse orde te maken regeling omtrent stage niet het karakter draagt van een sluiting van het beroep, hetzij voor allen, hetzij voor bepaalde groepen van de bevolking.

Het ontwerp is opgesteld vóór de soevereiniteitsoverdracht aan de R.I.S. Onder Nederlandse onderdanen waren toentertijd Indonesiërs begrepen. Dat is niet meer het geval sinds volgens artikel 8 van de bij het Uniestatuut gesloten overgangsovereenkomst alleen in de bestaande wetgeving onder Nederlandse onderdanen staatsburgers van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië worden verstaan, en niet in de na de soevereiniteitsoverdracht tot stand gekomen wetten. Daar het bijgaande ontwerp steeds bedoeld heeft ook Indonesiërs tot de balie toe te laten en zulks, mede met het oog op de reciprociteit, evenzeer als ten tijde van de indiening gewenst is, wordt bij Nota van Wijzigingen voorgesteld een terminologie te kiezen, die mede Indonesische staatsburgers omvat.

Artikel 4. Bij de ondergetekende bestaat geen bezwaar de termijn, die moet verlopen tussen de indiening van het verzoek tot inschrijving en de beëdiging tot vier weken te verkorten. In het algemeen zal deze termijn voldoende zijn om de noodzakelijke inlichtingen in te winnen. Bij nota van wijzigingen wordt aan het verlangen der commissie tegemoet gekomen.

Artikel 6. De woorden „daartoe gecomiteerd” kunnen, nu de commissie daartegen bezwaar heeft, geredelijk vervallen.

Artikel 9. Het verloop onder de advocaten, vooral onder de jongeren, is zeer groot. Talrijke pas afgestudeerde juristen laten zich als advocaat inschrijven, niet met de bedoeling om op den duur advocaat te blijven, maar om gedurende de tijd, dat zij uitzien naar een passende werkkring enige juridische ervaring op te doen. Dit heeft tot gevolg, dat geregeld advocaten de balie verlaten zonder dat zij uitdrukkelijk te kennen geven, dat zij van het tableau geschrapt willen worden. De plicht om telkenjare de acte van beëdiging te doen viseren heeft dus tot gevolg, dat het tableau ieder jaar wordt bijgewerkt. Voor advocaten, die werkelijk en als hoofdberoep de praktijk uitoefenen, is de jaarlijkse visering geen bezwaar, omdat deze in de praktijk geschiedt doordat de bode van het college, waar zij zijn ingeschreven, hun bul in de maand September ter visering komt halen. De commissie zou gaarne zien, dat in geval van wettige verhindering de termijn voor visering kon worden verlengd. Verder zou zij oproeping van de betrokken advocaat, indien door het openbaar ministerie bij gebreke van de acte van beëdiging schrapping gerequireerd wordt, wenselijk achten. Tenslotte zou zij de schrapping niet imperatief, maar facultatief willen voorschrijven. Al deze voorstellen der commissie hebben ten doel om te voorkomen, dat iemand ten onrechte van het tableau geschrapt wordt. Echter dient opgemerkt, dat het facultatief-stellen van de schrapping tot gevolg heeft, dat de zekerheid omtrent het tableau, die door de in het ontwerp voorgestelde bepaling bereikt wordt, komt te vervallen. Het vermijden van vergissingen wordt evenzeer als door de voorstellen der commissie

bereikt, doordat in het ontwerp wordt voorgeschreven, dat de rechter alvorens op requisitoir van het openbaar ministerie tot schrapping over te gaan, de raad moet horen. De raad, die uit den aard der zaak met de omstandigheden van de leden der balie bekend is of dit door eenvoudige informatie kan worden, zal wel weten te voorkomen, dat een niet tijdige visering ten gevolge van ziekte tot schrapping van het tableau zal leiden. Voor het overige is het enige gevolg van schrapping van het tableau, dat men zich opnieuw moet laten inschrijven.

De drukfout in het woord „requisitoir” in tweede lid wordt verbeterd.

Artikel 11. De ondergetekende heeft bij de indiening de bepaling van artikel 13, derde lid van reglement III overgenomen, omdat plannen tot herziening van het burgerlijk procesrecht in die dagen nog geen vaste vorm gekregen hadden. Nu inmiddels met de partiële herzieningen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een aanvang is gemaakt, komt het de ondergetekende voor dat, waar de bepalingen omtrent de kosten ook enige wijziging zullen behoeven, het niet meer juist is in een advocatenwet daaromtrent ook een bepaling te laten staan. Uit dien hoofde en omdat hij zich voor het overige met de beschouwingen der commissie kan verenigen, stelt hij voor het derde lid van artikel 11 te doen vervallen.

Het komt de ondergetekende niet raadzaam voor thans op een ondergeschikt punt een wijziging in artikel 57 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan te brengen. Hij zou het juist vinden wijzigingen op dit punt voor te stellen in het verband van de wijzigingen, die in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zullen worden aangebracht.

Artikel 12. De door de commissie gesignaleerde drukfout wordt verbeterd.

Artikel 13. Aan dit artikel behoeft niet te worden toegevoegd, dat de werkzaamheid van de toegevoegde raadsman eindigt door het optreden van een gekozen raadsman. Dit is immers reeds te vinden in het laatste lid van artikel 39 van het Wetboek van Strafvordering.

Artikel 15. De ondergetekende acht met de Vaste Commissie het onderscheid tussen advocaten en procureurs enigszins gekunsteld en voor het publiek niet duidelijk. Het ware ongetwijfeld mogelijk het onderscheid te doen vervallen, nu het aantal personen, dat als advocaat is ingeschreven zonder procureur te zijn, zeer gering is. Echter zou het doen vervallen van deze onderscheiding, zoals de commissie reeds aangeeft, een wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en van verschillende wetten ten gevolge moeten hebben. Er is evenwel nog een ander bezwaar verbonden aan het doen vervallen van de dubbele rechtsbijstand. Met het verdwijnen van de titel en het ambt van procureur is zijn functie niet verdwenen. De procureur is de schakel tussen de rechter en de advocaat. Wanneer men het ambt van procureur zou laten vervallen, zou men toch een regeling moeten treffen, dat in civiele zaken altijd een advocaat, die in het arrondissement waar de zaak dient, is ingeschreven, moet optreden. Zou men dit verzuimen, dan zou de kans niet denkbeeldig zijn, dat de administratie der gerechten ernstig zou worden bemoeilijkt. Advocaten te Amsterdam b.v. zouden voor waarneming van rolzittingen in alle arrondissementen des lands moeten zorgen, hetgeen natuurlijk tot omissies en niet-verschijningen leidt. De rechter en de griffier zouden om contact met de advocaten der partijen te krijgen, het gehele land door moeten telefoneren. Dit alles maakt de administratie zwaar en moeilijk. Daarbij komt nog, dat de financiële administratie ook voor de advocaten, die bij iedere rechtbank waar zij optreden voorschot zouden moeten storten, bijzonder ingewikkeld wordt. Daarom zou de ondergetekende ook al vervalt het onderscheid van advocaten en procureurs, er voor gevoelen om een voorschrift te behouden, volgens hetwelk in iedere civiele zaak steeds een advocaat optreedt, die is ingeschreven in het arrondissement, waar de zaak dient. Het enige, dat dan in feite geschiedt, is het vervallen van het woord „procureur”. De ondergetekende acht deze verandering van terminologie voorshands nog niet dringend.

Artikel 18. De ondergetekende kan met de Vaste Commissie inzien, dat het ontbreken van plaatsvervangende leden in de algemene raad tot moeilijkheden zal kunnen leiden, nu artikel 39 de aanwezigheid van ten minste vijf leden voorschrijft. De leden van de algemene raad hebben allen een drukke werkkring, zodat het ontbreken van drie leden inderdaad niet uitgesloten is. Op die grond wordt bij Nota van Wijzigingen voorgesteld artikel 18 zodanig aan te vullen, dat plaatsvervangende leden kunnen worden gekozen.

De reden, die ertoe leidde om voor de leden van de algemene raad plaatsvervangers te doen kiezen geldt niet voor de raden in de arrondissementen. Bij belet van verschillende leden van de raad kan de vergadering op korte termijn worden verzet, terwijl in ontstane vacatures door bijeenroeping van de plaatselijke orde zonder veel moeite snel kan worden voorzien.

Artikelen 19 en 20. De ondergetekende heeft bij de algemene beschouwingen reeds uiteengezet, dat de verkiezingen voor het college van afgevaardigden, voor de algemene raad en de raden geschieden op grond van de persoonlijke eigenschappen der kandidaten. Er wordt over personen om hun persoon en niet om hun beginsel gestemd.

Een der leden acht de getrapte verkiezingen voor de leden van de algemene raad weinig democratisch. Naar zijn mening zou schriftelijke stemming door alle Nederlandse advocaten zeer wel mogelijk zijn. Afgezien van de vraag of een getrapte verkiezing minder democratisch is (zij is ook in ons staatsbestel niet onbekend), is een directe verkiezing bij schriftelijke stemming niet mogelijk. Daar er gestemd wordt op personen en niet op beginselen, zijn er geen kandidatenlijsten bij de verkiezingen. Er wordt een vrije stemming gehouden. Wanneer bij de stemming niemand de volstreekte meerderheid heeft verkregen, wordt tot een tweede vrije stemming overgegaan (artikel 45, lid 6). Lid 7 van dit artikel veronderstelt, dat ook bij de tweede stemming niemand de volstreekte meerderheid krijgt, zodat een derde stemming moet worden gehouden, terwijl ingevolge lid 8 de mogelijkheid van een vierde stemming niet is uitgesloten. In de praktijk worden herhaaldelijk meer stemmen gehouden, voordat men een persoon als gekozen kan verklaren. Zou men al deze stemmen schriftelijk moeten doen, dan zou dit tot onnodige administratie leiden, terwijl het resultaat van de verkiezing wellicht pas na lange tijd bekend zou zijn.

Vastgesteld wordt overeenkomstig het in het voorlopig verslag opgemerkte, het vijfde lid van artikel 19 te schrappen.

De bedoeling van het vierde lid van artikel 20 is inderdaad, zoals de commissie leest, dat de oudstbenoemde plaatsvervanger optreedt bij ontstentenis van onverschillig welke afgevaardigde uit zijn arrondissement in de algemene raad. Iedere afgevaardigde heeft dus niet zijn eigen plaatsvervanger. Dit is ook niet noodzakelijk omdat, gelijk hierboven en onder de algemene beschouwingen is uiteengezet, een afgevaardigde niet gekozen wordt omdat hij een speciaal beginsel vertegenwoordigt, maar om zijn persoon. Van scherp omlinnde groepen van advocaten is geen sprake: er bestaan weliswaar belangen-tegenstellingen, doch deze zijn van wisselende aard en niet zodanig scherp, dat evenredige vertegenwoordiging van deze tegenstellingen, gesteld dat men haar wenste, mogelijk zou zijn.

Artikel 22. De bepaling van het vijfde lid van artikel 20 wordt bij Nota van Wijzigingen eveneens op de voorziening in vacatures voor de raden in de arrondissementen van toepassing gemaakt. Nader is gebleken, dat de advocaten op het behoud van de naam „raad van toezicht” prijs stellen. Bij Nota van Wijzigingen wordt, nu ook de commissie de naamsverandering van „raad van toezicht en discipline” in „raad” minder fraai acht, voorgesteld als nieuwe naam „raad van toezicht” te kiezen.

Artikel 24. Het onder dit artikel in het voorlopig verslag gestelde behoeft na hetgeen onder de algemene beschouwingen is opgemerkt, geen beantwoording meer.

Artikel 26. Reeds is bij de algemene beschouwingen opgemerkt, dat tegen het vooropstellen van het bevorderen van de goede uitoefening van de praktijk bij de taakomschrijving der raden door de ondergetekende geen bezwaar wordt gemaakt.

Overeenkomstig het bij de algemene beschouwingen gestelde wordt het tweede lid van artikel 26 ter vermijding van misverstand geschrapt.

Artikelen 27 en 31. Het verschil tussen deze beide artikelen is dat artikel 27 aangeeft, dat de algemene raad de Nederlandse advocaten representeert, hetzij bij overheidsinstanties, hetzij bij die gelegenheden, waar representatie wenselijk is, terwijl artikel 31 een civiel-rechtelijke bedoeling heeft. Dit artikel wil namelijk bepalen, dat wanneer de orde civiel-rechtelijk verbonden moet worden, dit geschiedt door onderscheidenlijk de algemene raad voor de Nederlandse orde en de raden voor de andere orden. De bepaling van artikel 27 is niet noodzakelijk, doch heeft een historische zin. In de huidige situatie is het bestuur van de Nederlandse Advocatenvereniging niet bevoegd alle advocaten te vertegenwoordigen: de vereniging omvat slechts een deel van de balie. Wanneer de gezamenlijke advocaten moeten optreden, pleegt dit te geschieden door de gezamenlijke

deken en namens deze door de deken van 's-Gravenhage. Deze representatie mist iedere formele grondslag. In verband met het ontbreken van een representatief orgaan voor de gezamenlijke advocaten wordt in artikel 27 uitdrukkelijk bepaald, dat bij het van kracht worden van het onderhavige wetsontwerp de algemene raad de representatiebevoegdheid krijgt, die totnogtoe ontbrak.

Artikel 29. In verband met de in het verslag gemaakte opmerking wordt in het tweede lid het woord „bij” overeenkomstig de terminologie van artikel 194a Gemeentewet vervangen door „door”.

Artikel 30. Het komt de ondergetekende niet wenselijk voor imperatief voor te schrijven, dat besluiten van het college van afgevaardigden of van de algemene raad vernietigd moeten worden wanneer zij in strijd zijn met de wet of het algemene belang. Het spreekt vanzelf dat de Kroon, indien zij van een dergelijk besluit kennis draagt, vernietiging niet zal achterwege laten. Alle besluiten komen echter niet ter kennis van de Kroon. Slechts verordeningen moeten aan de Minister van Justitie worden medegedeeld. Een imperatief voorschrift zal mogelijkerwijze het gevolg hebben, dat de Kroon in gebreke blijft een besluit te vernietigen, daar zij van het bestaan van het besluit niet op de hoogte is. Daarom is het verstandig ten deze de ook in artikel 185 der Gemeentewet gevolgde redactie te houden.

De commissie vraagt zich thans af of het wenselijk is in artikel 30, eerste lid, ook schorsing mogelijk te maken wegens strijd met enig wettelijk voorschrift. De commissie acht dit niet zonder bedenking, omdat daaruit zou kunnen worden afgeleid, dat artikel 153 van de Grondwet, waarop de onderhavige bepaling berust, het woord „wet” in materiële zin gebruikt, terwijl door de toevoeging van het wettelijk voorschrift het woord „wet” in artikel 30 formele betekenis krijgt. De ondergetekende is gaarne bereid de mogelijkheid van onjuiste interpretatie van het grondwettelijk voorschrift te elimineren door de woorden „enig wettelijk voorschrift” te doen vervallen. Daarbij dient echter bedacht, dat dit niet aldus mag worden uitgelegd, dat artikel 30 nu alleen vernietiging van besluiten op grond van strijd met de wet in formele zin toelaat. Teneinde dit nog eens uitdrukkelijk te onderstrepen, stelt de ondergetekende voor het woord „wet” overeenkomstig de redactie van artikel 185 der Gemeentewet te vervangen door „wetten”. Dit betekent, dat een besluit vernietigd kan worden wegens strijd met de wet in formele zin, met een algemene maatregel van bestuur, en met een ministeriële beschikking en wegens strijd met andere wettelijke voorschriften van andere organen. De laatste gevallen zullen zich zelden voordoen, terwijl dan bovendien vernietiging wegens strijd met het algemeen belang mogelijk is. Daarmede wil niet gezegd worden, dat de verordeningen van andere organen altijd praevaleren boven de verordeningen van de orde. Artikel 29 bepaalt reeds uitdrukkelijk, dat de van rechtswege buitenwerkingstelling der verordeningen van de orde slechts plaats heeft, indien in het onderwerp dat zij regelen, door of krachtens een wet in formele zin is voorzien. Een verordening, die in strijd komt met de wet of een regeling, die krachtens de wet is gemaakt, houdt van rechtswege op te gelden. Komt zij in strijd met de verordeningen van een ander lichaam, dan blijft zij van kracht totdat zij eventueel door de Kroon op die grond vernietigd is.

In het derde lid is het woord „was” vervangen door „is”.

Artikel 32. De redactie van artikel 32 maakt een gedifferentieerde, progressieve contributieregeling mogelijk. De ondergetekende heeft bij de algemene beschouwingen reeds uiteengezet, dat hij meer voor een lage, uniforme contributie dan voor een gedifferentieerde hoge bijdrage voelt.

Artikel 34. De zin in dit artikel: „slechts advocaten zijn als zodanig benoembaar” heeft de commissie aanleiding gegeven tot de vraag of een tot secretaris benoemde advocaat onmiddellijk na zijn benoeming zich van het tableau zou kunnen laten schrappen. Het vereiste van advocaat-zijn wordt immers slechts gesteld voor de benoembaarheid. De ondergetekende stelt voor de bedoelde zin in dier voege te wijzigen, dat gelezen wordt, dat slechts advocaten secretaris van de algemene raad kunnen zijn. Daar de secretaris belast is met de uitwerking van besluiten door de algemene raad genomen, is het wenselijk dat deze secretaris op de hoogte is van de materie die door de algemene raad wordt behandeld. Bovendien zal de secretaris de vraagbaak voor vele leden van de balie zijn en als leider van het bureau der Nederlandse orde een zelfstandige positie innemen. Uit dien hoofde is het wenselijk, dat de secretaris advocaat is.

De combinatie van secretaris van de algemene raad en griffier van het hof van discipline doet bij een der leden der commissie de vrees

rijzen, dat hier een ongewenste vermenging van functies mogelijk wordt gemaakt, die aan de onafhankelijkheid van het hof in zekere mate afbreuk zou kunnen doen. Met de overige leden der commissie komt de ondergetekende dit bezwaar niet ernstig voor. Ook in het staatsbestel heeft het feit, dat tot de uitvoerende macht behorende ambtenaren of zelfs ambtenaren van een wetgevend college tegelijkertijd rechter-plaatsvervanger waren, nimmer tot moeilijkheden geleid. Des te minder zijn die moeilijkheden te verwachten wanneer, zoals wordt voorgesteld, de secretaris van de algemene raad niet lid van het hof van discipline kan zijn, doch slechts nietstemmend griffier.

Artikelen 39 en 42. Gelijk hierboven reeds is opgemerkt wordt bij Nota van Wijzigingen mogelijk gemaakt plaatsvervangers voor de algemene raad te doen verkiezen.

De suggestie van de commissie om aan het vierde lid van artikel 42 toe te voegen, dat een stemming ook geldig is ongeacht het aantal aanwezige afgevaardigden of plaatsvervangers, indien zij plaatsvindt in een vergadering als bedoeld in artikel 39, lid 3, wordt door de ondergetekende gaarne overgenomen.

Artikel 45. De commissie heeft er bezwaar tegen, dat niet alle leden tegelijk aftreden, maar ingevolge de artikelen 19 en 22 telkenjare twee en dat deze twee afgetreden leden tegelijkertijd herkiesbaar zijn. De commissie is van mening, dat het aanbeveling verdient alle leden tegelijk te doen aftreden en hen allen herkiesbaar te stellen, ofwel slechts enkele leden per jaar te doen aftreden, maar hen dan ook niet herkiesbaar te doen zijn. De commissie stelt dit dilemma, omdat zij vreest, dat van een evenredige vertegenwoordiging bij het in het ontwerp voorgestane stelsel (periodieke afreding van twee leden en herkiesbaarheid) niet voldoende sprake zal zijn. De ondergetekende kan enigszins begrijpen, dat men tot het door de commissie gestelde dilemma komt, indien men van mening is, dat evenredige vertegenwoordiging in de algemene raad en in de plaatselijke raden noodzakelijk is. De ondergetekende heeft bij de algemene beschouwingen echter reeds uiteengezet, dat hem niet duidelijk is, welke beginselen of belangen in de bestuurscolleges der orden evenredig vertegenwoordigd moeten zijn: er zijn weliswaar belangentegenstellingen tussen advocaten, doch deze zijn van zo individuele aard en zo weinig scherp omschreven, dat, ook al zou men willen, van een programma waarop een verkiezing zou kunnen worden gebaseerd, geen sprake kan zijn. Terecht acht de commissie continuïteit in het bestuur der orden wenselijk. Daartoe is een periodiek aftreden van enkele leden jaarlijks nodig. Een collectief aftreden zou de continuïteit verstoren, tenzij alle leden herkiesbaar zouden zijn. Daar er, gelijk hierboven is vermeld, personen gekozen worden en niet beginselen, zou collectief aftreden en collectieve herkiesbaarheid in de praktijk leiden tot het continueren van de bestaande samenstelling van de raad. Nu zou men, gelijk de commissie wil, periodiek aftreden van enkele leden kunnen combineren met niet-herkiesbaarheid. Ook dit systeem heeft grote bezwaren. In kleine arrondissementen zal men wellicht bij verbod van herkiesbaarheid moeilijk de geschikte personen vinden, die zowel het algemene vertrouwen genieten als bereid zijn zonder vergoeding een deel van hun tijd aan het belang van de balie te besteden. Dit klemt in het bijzonder voor de deken en te zijnen aanzien ook voor de grote steden. Het werk van de deken is zeer omvangrijk en tijdrovend. Het aantal advocaten, dat zich daarvoor beschikbaar stelt, is meestal niet groot. Zou men herkiesbaarheid uitsluiten, dan zou men in de kleine arrondissementen wellicht in moeilijkheden komen bij de samenstelling van de raden en in de grotere bovendien bij het verkiezen van een deken. Opgemerkt moge tenslotte worden, dat het voorgestelde systeem reeds thans in de praktijk sedert vele jaren wordt gevolgd. Onder de balie zijn klachten over een gemis aan evenredige vertegenwoordiging of over de samenstelling van de raden niet vernomen. Indien men al vreest voor een oligarchische samenstelling van de raden uit de advocaten, die grote praktijken hebben, dan bedenke men hetgeen hierboven is opgemerkt, dat deze advocaten gekozen worden door een overgrote meerderheid van advocaten met kleine praktijk. Dit is geen wonder, omdat — het moge nog eens nadrukkelijk worden herhaald — de leden van de raden gekozen worden om hun persoon en het juist deze persoon is, die hen in staat gesteld heeft om een grote praktijk op te bouwen of te handhaven.

Artikel 46. De ondergetekende heeft bij de algemene beschouwingen reeds medegedeeld, dat hij aan het verlangen der commissie naar een andere volgorde bij de omschrijving van het doel van de tuchtspraak gaarne gevolg wil geven.

De taak van de tuchtrechter is niet alleen het opleggen van tuchtmaatregelen aan advocaten, die dit verdienen, maar bovendien — en zelfs in de eerste plaats — het trachten een oplossing te vinden voor

de geschillen, die tussen de klager en de betrokken advocaat gerezen zijn. Talrijke klachten worden bij de raden van toezicht ingediend, die nimmer tot een tuchtrechterlijke vervolging leiden, omdat er bij de klager misverstand was gerezen. Dergelijke klachten kunnen zeer wel tegen de deken en de leden van de raden worden ingediend. Het is tegenover het publiek beter, dat de klacht tegen de deken en de leden van de raden in zo'n geval niet behandeld wordt door een collega, doch door een rechter van wie volledige onpartijdigheid wordt verwacht. Dit betekent niet, dat aan de dekens en de leden van de raden een instantie wordt ontnomen. Inderdaad zullen zij in al die gevallen van ongerechtvaardigde klachten een instantie minder hebben, doch zij zullen van tevoren weten, dat deze instantie hun geen maatregel zal opleggen. Indien zij enig vermoeden hebben, dat een klacht tot een tuchtmaatregel kan leiden, dan behoren zij onmiddellijk af te treden. Als zij aftreden, dan belet niets de raad van het arrondissement om een tuchtzaak tegen hen te behandelen. De deken en de leden der raden hebben het dus zelf in de hand om door het aannemen van de naar de mening van de ondergetekende in dergelijke gevallen enige juiste houding berechting in twee instanties te verkrijgen.

Artikel 47. Hierboven heeft de ondergetekende reeds medegedeeld, dat de benoeming van plaatsvervangers voor de leden der raden hem niet noodzakelijk voorkomt.

Artikel 48. De commissie vraagt zich af, welke betekenis de straf van schrapping van het tableau heeft. Deze straf betekent zeker niet, dat men voor goed is uitgesloten van het recht om zich als advocaat te laten inschrijven. Wel zal een verzoek tot inschrijving na schrapping veel sneller aanleiding geven tot verzet van de raad dan in andere gevallen, doch uitgesloten is een hernieuwde inschrijving niet. Uit den aard der zaak zal een hernieuwde inschrijving — tenzij er van nieuwe ontlastende feiten sprake mocht zijn — nooit binnen het jaar worden toegestaan. Zou men zulks toelaten, dan zou de straf van schrapping minder zwaar zijn dan die van schorsing voor een jaar.

De ondergetekende voelt niet veel voor een onderscheiding tussen schrapping voor het leven en schrapping voor bepaalde tijd. Naar zijn mening behoren de tuchtrechterlijke straffen niet te zwaar te zijn. Door schrapping voor het leven zou men personen, wier gehele studie gericht is geweest op de advocatuur, voor hun verdere leven van deze broodwinning uitsluiten. Hij acht een dergelijke straf te zwaar als repressie voor een tuchtrechterlijk feit. Daarom zou hij de schorsing ook niet voor langer dan een jaar willen doen uitspreken. Op de thans voorgestelde wijze betekent schrapping in feite schorsing voor onbepaalde tijd. In de gedachtengang der commissie wordt het onderscheid tussen schorsing en schrapping (in het bijzonder schrapping voor het leven) scherper dan het thans in het ontwerp is omschreven. Voor deze scherpe omschrijving betaalt men echter de prijs van een aanmerkelijke verzwaring van het straffenarsenaal. De ondergetekende acht zulks geen wenselijke transactie.

De afwijzing van de gedachte van schrapping voor het leven is mede ingegeven door het feit, dat het recht van gratie zich niet uitstrekt tot uitspraken van tuchtrechters. Ook van uitspraken van tuchtrechters voor de prijzen en van tribunalen kan geen gratie worden verleend. De commissie kan deze stelling onderschrijven, doch betreurt het ontbreken van gratie vooral omdat er geen revisie mogelijk is op grond van nieuw ontdekte feiten. Naar de mening van de ondergetekende verdient het aanbeveling regelingen omtrent tuchtspraak, die van interne aard zijn, zo eenvoudig mogelijk te houden. Hij zou een regeling ter voorziening in het ontbreken van revisie slechts willen voorstellen, indien niet op andere wijze met het opkomen van nieuwe feiten rekening kan worden gehouden. Dit laatste nu is het geval. In geval van schrapping belet niets de rechter en de raad om bij het ontdekken van nieuwe feiten hernieuwde inschrijving toe te laten. In geval van schorsing kan de betrokkene zich op eigen verzoek van het tableau doen afvoeren om daarna opnieuw inschrijving te verzoeken.

Gelijk hierboven is uiteengezet, kan de ondergetekende zich niet verenigen met de zienswijze van het lid der commissie, die de straf van schrapping tot een onherroepelijke zou willen maken. Evenmin acht hij het noodzakelijk extra waarborgen voor de wedertoelating te eisen. Ingevolge het derde lid van artikel 4 kan de raad zich tegen wederinschrijving verzetten. De raad zal dit niet nalaten, indien het verzoek tot inschrijving gedaan wordt door een geschrapte advocaat en nog steeds de vrees bestaat, dat de verzoeker de eer van de stand der advocaten schaden zal.

Met de commissie is de ondergetekende van oordeel, dat het verbod om gedurende de schorsing de titel van advocaat te voeren geen sanctie behoeft.

Artikel 49. De ondergetekende heeft bij Nota van Wijzigingen in dit artikel opgenomen, dat de betrokken advocaat en zijn raadsman het recht hebben de stukken in te zien.

Met de commissie is de ondergetekende van oordeel, dat het noodzakelijk is de eedswetten van 1911 en 1916 toepasselijk te verklaren. Deze wetten schrijven immers voor wat moet gebeuren, indien „ter uitvoering van een wettelijk voorschrift” een eed wordt afgelegd en in het geval „waarin een wettelijk voorschrift aflegging van een eed vordert”. Indien het onderhavige ontwerp het *Staatsblad* bereikt is het een wettelijk voorschrift. De eedswetten beperken het begrip wettelijk voorschrift niet tot dezulke, die reeds in 1911 onderscheidenlijk 1916 bestonden. Het staat dus buiten twijfel, dat deze wetten ook op de in het onderhavige ontwerp voorgeschreven eed van toepassing zijn.

Artikelen 51 en 52. Over de samenstelling van het hof van discipline en over de benoeming voor bepaalde tijd is bij de algemene beschouwingen reeds gesproken. Naar de betrekkelijke passage mogten deze worden verwezen.

Artikel 54. De bevoegdheid van de deken van de Nederlandse orde om tegen alle beslissingen van de raden in tuchtzaken hoger beroep in te stellen is een noodzakelijke veiligheidsklep op eventuele beslissingen, die hetzij door de plaatselijke sfeer waarin zij genomen zijn, hetzij om andere reden, niet voldoen aan de eisen, die in het algemeen belang aan een tuchtrechtelijke beslissing mogen worden gesteld. Deze bevoegdheid is dus niet bedoeld opdat de deken in individuele gevallen een verhoging van de strafmaat bij het hof van discipline kan bereiken, doch meer om in gevallen van principiële aard uitspraken van dit hof mogelijk te maken, ook al gaat de betrokken advocaat zelf niet in hoger beroep.

De ondergetekende acht het niet wenselijk aan de klager een beroepsrecht te geven. Zoals hierboven reeds is opgemerkt behoort het tot de taak van de raden om vóór en eventueel naast de tuchtrechtelijke behandeling van de klacht te trachten een modus te vinden om de klager genoegdoening te verschaffen. Die genoegdoening mag echter niet daarin bestaan, dat de betrokken advocaat disciplinair gestraft wordt. Het opleggen van disciplinaire straffen geschiedt in het algemeen belang ter wille van de handhaving van een goede beroepsmoraal, niet ter genoegdoening van klagers. Dat het beroepsrecht van klagers zou medebrengen, dat de deken van de Nederlandse orde minder vaak gebruik behoeft te maken van het recht om zijnerzijds te appelleren, schijnt de ondergetekende niet waarschijnlijk, omdat de motieven, waarop klager en deken beroep instellen niet dezelfde zijn. Zou men de klager een beroepsrecht geven dan zal daarvan in vele gevallen gebruik gemaakt worden, indien door de raad het standpunt van de klager niet ten volle wordt gedeeld. Het hof krijgt op die wijze tal van overbodige zaken te behandelen. De deken zal echter alleen appelleren, indien het algemeen belang zulks vordert.

De drukfout in het vierde lid is herzien.

Artikelen 68—75. De commissie zou gaarne zien, dat het bureau van consultatie een gemotiveerde beslissing zou geven in geval van weigering ener toevoeging. In de grote steden betekent het lidmaatschap van het bureau van consultatie een zware belasting voor de advocaten, die deze taak op zich hebben genomen. Alle rechtzoekenden moeten in de gelegenheid worden gesteld summier hun zaak uiteen te zetten. In vaak ingewikkelde zaken moet een snelle beslissing over de toevoeging worden genomen. Het is bepaald onmogelijk de taak van de leden der bureaux, die zij zonder enige vergoeding op zich genomen hebben, te verzwaren door te eisen, dat afwijzende beschikkingen moeten zijn gemotiveerd. Het nut van motivering van de beslissing tot weigering is ook niet groot. De verongelijkte partij kan ingevolge artikel 873 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van de weigering van toevoeging binnen een maand in appel komen bij de president van de rechtbank. Het is een zekere rem tegen het onnodig vragen van afschriften van beschikkingen tot weigering ener toevoeging, wanneer men voor deze afschriften betaling van de kosten vordert. Deze kosten zullen nimmer een bedrag belopen, dat voor iemand een bezwaar zal zijn. De ervaring leert echter, dat afschriften die gratis worden verstrekt steeds worden gevraagd, doch dat het eisen van betaling van tien cent voor een afschrift de behoefte aan deze documenten aanzienlijk doet dalen.

Met de commissie is de ondergetekende van mening, dat niet is uitgesloten, dat de leden van de raad van rechtsbijstand zichzelf in strafzaken toevoegen. Vooral nu de rechtsbijstand in toegevoegde strafzaken wordt gehonoreerd is hiertegen geen bezwaar. Men bedenke evenwel, dat het aantal toevoegingen in strafzaken van de raad van rechtsbijstand slechts een fractie uitmaakt van het aantal toevoegingen van de president.

Artikel 79. Sedert de indiening van het onderhavige ontwerp is een regeling in voorbereiding genomen, volgens welke allen, die tijdens de bezetting niet de voorgeschreven eed op Koningin en Grondwet hebben afgelegd doch op het in het bezette Nederlandse gebied geldende recht, opnieuw de eed moeten afleggen. Deze regeling zal, als zij tot stand komt, ook voor advocaten gelden. Er is dus geen grond het voorgestelde artikel 79 thans nog te handhaven.

Artikel 80. Voorgesteld wordt het bepaalde in artikel 80 te vervangen door een overgangsbepaling. Deze bepaling betreft één vreemdelinge, van geboorte Nederlandse en gehuwd met een in het buitenland woonachtige man, zodat zij niet genaturaliseerd kan worden. Een verlenging van de in artikel 80 voorgestelde termijn heeft dus geen zin. Er zijn geen andere belanghebbenden meer, daar de enkele andere niet-Nederlandse-advocaten inmiddels zijn genaturaliseerd.

Artikel 82. Met de opmerking der commissie omtrent de redactie van dit artikel is gaarne rekening gehouden.

De Minister van Justitie,

STRUYCKEN.

892 6

NOTA VAN WIJZIGINGEN

(Ingezonden 11 September 1950)

In het ontwerp van wet, houdende instelling van de Nederlandse orde van advocaten alsmede regelen betreffende orde en discipline voor de advocaten en procureurs, worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In artikel 2, eerste lid, worden de woorden „en Nederlander of uit anderen hoofde Nederlands onderdaan is” gelezen „en geen vreemdeling is” en de woorden „van het Nederlandschap of Nederlands onderdaanschap” gelezen „van het feit, dat de verzoeker geen vreemdeling is.”
 2. In artikel 4, eerste lid, wordt het woord „zes” gelezen: „vier”.
 3. In artikel 6, tweede lid, vervallen de woorden „daartoe geëncmitteerd”.
 4. In artikel 9, tweede lid, wordt het woord „requisitor” gelezen: „requisitoir”.
 5. Artikel 11, derde lid, vervalt.
 6. In artikel 12, vijfde lid, wordt het woord „artikel” gelezen: „artikel”.
 7. Aan artikel 18, eerste lid, worden de woorden toegevoegd: „alsmede twee plaatsvervangende leden.”
 8. In artikel 19, eerste lid, worden de woorden „en de overige leden” gelezen: „, de overige leden en de plaatsvervangende leden”. In artikel 19, tweede lid, worden de woorden „Het lidmaatschap” gelezen: „Het lidmaatschap en plaatsvervangend lidmaatschap”. In artikel 19, derde lid, worden de woorden „twee leden” gelezen: „twee leden of plaatsvervangende leden”. Artikel 19, vijfde lid, vervalt.
 9. In artikel 22, eerste lid, wordt het woord „raad” gelezen „raad van toezicht, verder te noemen raad”.
- Aan artikel 22 wordt een lid toegevoegd, luidende:
- „5. Bij gebleken behoefte kan in vacatures onmiddellijk worden voorzien.”